

geschiedenis en staatsinrichting CSE GL en TL

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommiteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommiteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Als het antwoord op een andere manier is gegeven, maar onomstotelijk vaststaat dat het juist is, dan moet dit antwoord ook goed gerekend worden. Voor het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinator of de gecommitteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examinerator en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*
Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*
Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

- De vakinhoudelijke argumenten waarvan sprake is in de algemene regel 3.3 moeten voor het vak geschiedenis en staatsinrichting afkomstig zijn uit gezaghebbende, wetenschappelijk verantwoorde publicaties.
- Indien in een antwoord 'voorbeeld van een juist antwoord' staat, bevat het antwoord **voorbeelden** van juiste antwoorden. Het is **geen** opsomming van alle denkbare juiste antwoorden.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

HISTORISCH OVERZICHT EN STAATSINRICHTING VANAF 1848

Nederland (1848-1914)

---

1 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist antwoord is (een van de volgende):

- De koning is bang geworden zijn macht te verliezen.
- De koning was bang voor een revolutie (zowel in Nederland als in andere Europese landen).

2 C

3 B

4 maximumscore 1

de Woningwet

5 maximumscore 1

het socialisme / de sociaaldemocratie

Opmerking

Ook communisme of de namen van socialistische en communistische partijen mag/mogen goed gerekend worden.

Vraag	Antwoord	Scores
6	maximumscore 2 zin 1: wetgevende zin 2: initiatief zin 3: uitvoerende	
	indien drie antwoorden juist	2
	indien twee antwoorden juist	1
	indien minder dan twee antwoorden juist	0

De Eerste Wereldoorlog (1914-1918)

7	maximumscore 1 Voorbeeld van een juist antwoord is (een van de volgende): – Het is propaganda, omdat het spel de bedoeling heeft de Britse bevolking/kinderen (op een speelse manier) duidelijk te maken dat Duitsland/keizer Wilhelm de vijand is (die verslagen gaat worden). – Het is propaganda, omdat kinderen op jonge leeftijd leren dat Duitsland een vijand is van Groot-Brittannië / dat Groot-Brittannië Duitsland zal verslaan. – Het is propaganda, omdat het vernederend is dat er wordt gescoord/dat er een goal wordt gemaakt (tegen Duitsland/door de keizer te passeren) / dat onderweg/op weg naar de goal Duitse soldaten/generaals verslagen/omvergekegeld worden.	
8	maximumscore 1 Uit het antwoord moet blijken dat het gaat om het algemeen (mannen)kiesrecht.	
9	maximumscore 1 Uit het antwoord moet blijken dat het gaat om de financiële gelijkstelling tussen openbaar en bijzonder onderwijs/het einde van de Schoolstrijd.	
10	maximumscore 2	
	• kiesrecht waar ze wél gebruik van maakte: passief kiesrecht	1
	• kiesrecht waar ze geen gebruik van kon maken: actief kiesrecht	1
11	maximumscore 2 Bij herinnering 1 hoort 1917. Bij herinnering 2 hoort 1914. Bij herinnering 3 hoort 1918.	
	indien drie antwoorden juist	2
	indien twee antwoorden juist	1
	indien minder dan twee antwoorden juist	0

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

12 **maximumscore 1**
de Geallieerden

Het Interbellum (1918-1939)

---

13 **maximumscore 2**

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Duitsland was tegen de inhoud van het Verdrag van Versailles, omdat (een van de volgende): 1
  - de straffen in het verdrag (volgens de Duitsers) te zwaar waren (of een voorbeeld daarvan).
  - het verdrag een vernedering was voor Duitsland.
  - de Duitse regering niet mee had mogen onderhandelen over het verdrag.
  - Duitsland niet eenzijdig de schuld wilde krijgen/niet vond dat ze de oorlog hadden verloren.
- De Duitse regering ondertekende het verdrag uiteindelijk toch, omdat de Fransen/de Geallieerden dreigden om Duitsland binnen te vallen/te bezetten / de oorlog opnieuw te beginnen 1

14 **B**

15 **maximumscore 2**

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- historische gebeurtenis in 1923: de mislukte staatsgreep door Hitler / de Bierkellerputsch/Hitlerputsch (in de avond/nacht van 8 op 9 november 1923 in München) 1
- De herdenkingsmedaille werd verboden in 1933, omdat in dat jaar Hitler aan de macht kwam / omdat Hitler/de nazi's/de NSDAP/de Hitlerputsch op een negatieve manier wordt/worden weergegeven (zoals de vergelijking met een poppenkast, de nazi's die als jonge reischoppers worden afgebeeld en het hakenkruis dat verkeerd om is afgebeeld) / omdat de herdenkingsmedaille propaganda tegen de nazi's was 1

Vraag	Antwoord	Scores
16	maximumscore 2	
	Voorbeeld van een juist antwoord is:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Collectivisatie van de landbouw hield in dat boeren hun vee en grond moesten afstaan aan de staat / dat er grote staatsboerderijen werden opgericht 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • De collectivisatie van de landbouw past bij de communistische ideologie, omdat deze ideologie als uitgangspunt heeft dat alle productiemiddelen/bedrijven van de staat zijn (dus ook de landbouwbedrijven) / dat privébedrijven niet zijn toegestaan (alleen staatsbedrijven) 	1
17	D	
18	B	
19	maximumscore 2	
	Voorbeeld van een juist antwoord is:	
	<ul style="list-style-type: none"> • De politieke boodschap van de tekening is dat de ideeën van de nazi's/Hitler niet passen bij de Olympische gedachte/idealen / dat Hitler/nazi-Duitsland de Olympische Spelen/de oorspronkelijke olympische (vredes)gedachte gebruikt/misbruikt voor eigen politiek gewin 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • De tegenstelling die in de bron te zien is: een kleine Hitler en een grote Grieks-Romeinse god / Hitler met een slang/hakenkruis en de Grieks-Romeinse god met een staf van vrede en eenheid / bij Hitler staan de woorden intolerantie en discriminatie en bij de Grieks-Romeinse god sportiviteit en internationale vriendschap/samenwerking 	1
	<p><i>Opmerking</i> <i>Alleen als bij het tweede onderdeel van het antwoord beide kanten van een tegenstelling genoemd zijn, wordt 1 scorepunt toegekend.</i></p>	
20	A	
21	maximumscore 2	
	Voorbeeld van een juist antwoord is:	
	<ul style="list-style-type: none"> • De inhoud van de bron kan betrouwbaar zijn, omdat (een van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> – de schrijfster het verhaal vertelt van mensen/haar familieleden die het zelf hebben meegemaakt. – de brief kort na de gebeurtenis is geschreven / de herinnering nog vers is. 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • De bron is niet bruikbaar, omdat hij geen informatie geeft over de oorzaak/achtergrond/aanleiding van de <i>Kristallnacht</i> / geen antwoord geeft op de vraagstelling van het onderzoek 	1

Door de tijd heen

---

22 maximumscore 2

Eerst 5, dan 1, daarna 3, vervolgens 2 en ten slotte 4.

Opmerking

Als door het weglaten van één foutief geplaatst nummer een verder foutloze reeks ontstaat, wordt 1 scorepunt toegekend.

De Tweede Wereldoorlog (1939-1945)

---

23 C**24 maximumscore 1**

Uit het antwoord moet blijken dat in een rechtsstaat burgers niet zonder aanklacht vastgezet mogen worden/recht hebben op een eerlijk proces / dat er niet zomaar (zonder legale reden) vrijheden en rechten van de burgers mogen worden beperkt of afgepakt / dat burgers niet in gijzeling mogen worden gehouden zonder geldige reden.

25 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- De propagandaboodschap is: neem deel aan de jeugdvakantiekampen / het is leuk/gezellig/ontspannend / de regering zorgt goed voor haar onderdanen 1
- want de kinderen lachen/zijn vrolijk (de bombardementen als aanleiding om de jeugdvakantiekampen te gebruiken, zijn weggelaten) 1

Opmerking

Alleen als na het noemen van een juiste propagandaboodschap een juist, bijpassend onderdeel uit de bron volgt, wordt het tweede scorepunt toegekend.

26 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat kinderen (zonder hun ouders) makkelijker geïndoctrineerd konden worden (met het nationaal-socialistische gedachtegoed) / dat de publieke opinie beïnvloed wordt/dat geprobeerd wordt de moed erin te houden/dat er draagvlak onder de bevolking blijft.

27 B

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

28 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- De burgemeester was 'goed' in de oorlog, omdat hij Joden hielp onderduiken / omdat hij als burgemeester een (extra) groot risico liep door mensen te helpen tijdens de bezetting / omdat hij niet meer met de bezetter wilde samenwerken/zelf zijn ontslag indiende (en daardoor zelf moest onderduiken) 1
- De burgemeester was 'fout' in de oorlog, omdat hij tijdens de bezetting er bewust voor koos om burgemeester te worden / omdat hij de Duitse bezetter hielp door zijn werk te blijven doen/door samen te werken / omdat hij pas in 1943 zijn ontslag indiende toen er al een keerpunt in de oorlog was/de Duitsers niet meer op hun sterkst waren/toen de meeste Joden al waren gearresteerd en velen waren weggevoerd 1

29 maximumscore 1

D-day / Operatie Overlord / de invasie/landing in Normandië

Opmerking

Een omschrijving of het alleen noemen van invasie/landing mag niet goed gerekend worden.

30 D

31 maximumscore 2

Bij boek 1 hoort b (= bombardement op Rotterdam).

Bij boek 2 hoort a (= bezetting van Indonesië).

Bij boek 3 hoort e (= onderduiken).

Bij boek 4 hoort c (= deportaties).

indien vier antwoorden juist 2

indien drie of twee antwoorden juist 1

indien minder dan twee antwoorden juist 0

32 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat de vriendschappelijke houding van Soekarno met de vijand Japan tijdens de Tweede Wereldoorlog / dat het samenwerken van Soekarno met Japan om een onafhankelijk Indonesië te verkrijgen / dat het zwaaien met de Indonesische vlag (in plaats van de Nederlandse vlag) als verraad/collaboratie werd gezien.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

33 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Nu wel toegestaan om het volkslied te zingen, omdat Indonesië bevrijd was (van de Japanners) / omdat Japan verslagen was 1
- Het leven in de kolonie zou niet meer 'als vanouds' zijn, omdat Soekarno (een paar dagen later) de onafhankelijkheid van Indonesië uitriep / omdat dit het begin was van de onafhankelijkheidsstrijd (Bersiap-periode) / omdat (na het vertrek van de Japanners) het Nederlands gezag niet meer werd hersteld (zoals het voorheen was) 1

Europa en de wereld (1945-1989)

---

34 maximumscore 1

de luchtbrug van Berlijn / de Blokkade van Berlijn

35 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat Hongarije binnen de Russische invloedssfeer lag / dat westerse landen de invloedssfeer van de Sovjet-Unie respecteerden / dat westerse landen geen oorlog wilden riskeren met de Sovjet-Unie / dat Hongarije lid was van het Warschaupact / dat er geen NAVO-lid werd aangevallen.

36 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist antwoord is:

De mensen bevinden zich in Oost-Berlijn, want zij zijn bezig met de bouw van de (Berlijnse) Muur (in opdracht van de Oost-Duitse regering) (terwijl aan de andere kant wordt toegekeken).

Opmerking

Alleen als na 'Oost-Berlijn' een juiste verklaring volgt met behulp van de bron, wordt 1 scorepunt toegekend.

37 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Het politiek-ideologisch systeem is het communisme/socialisme, omdat er sprake is van gelijkheid/er geen sprake is van klasse-onderscheid/er geen onderscheid wordt gemaakt tussen mensen, ook niet in de kleding / omdat gemeenschappelijke voorzieningen zoals de openbare gebouwen/het openbaar vervoer/de gezondheidszorg/het onderwijs en dergelijke gratis toegankelijk is/zijn/er geen streven is naar winst.

Opmerking

Alleen als na communisme of socialisme een juiste verklaring volgt met behulp van de bron, wordt 1 scorepunt toegekend.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

38 maximumscore 2

Bij nummer 1 hoort begrip g (= wederopbouw).
 Bij nummer 2 hoort begrip e (= Marshallhulp).
 Bij nummer 3 hoort begrip a (= amerikanisering).
 Bij nummer 4 hoort begrip h (= welvaart).

indien vier antwoorden juist 2
 indien drie of twee antwoorden juist 1
 indien minder dan twee antwoorden juist 0

39 maximumscore 2

Bij onderdeel 1 hoort begrip a (= democratisering).
 Bij onderdeel 2 hoort begrip e (= Tweede Feministische Golf).
 Bij onderdeel 3 hoort begrip b (= gastarbeiders).

indien drie antwoorden juist 2
 indien twee antwoorden juist 1
 indien minder dan twee antwoorden juist 0

40 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat de verzorgingsstaat steeds verder uitgebreid werd als gevolg van economische groei / industrialisatie / toenemende welvaart.

41 maximumscore 1

land: d (= Verenigde Staten)
 begrip: 4 (= wapenwedloop)

Opmerking

Alleen als beide onderdelen juist zijn, wordt 1 scorepunt toegekend.

Door de tijd heen

---

42 maximumscore 1

Eerst 1, dan 2, daarna 4 en ten slotte 3.

Opmerking

Er is maar één juiste volgorde.

De nieuwe wereldorde (vanaf 1990)

---

43 D

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

44 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat het (volgens deze persoon) goed is dat er Europese regels en wetten zijn als het gaat om internationale zaken die boven het nationaal belang/landsbelang gaan, zoals internationale milieuproblemen, vrij verkeer van goederen en personen, (internationale) criminaliteit, het handhaven van de rechtsorde, enzovoort.

45 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat de ministers verantwoordelijk zijn voor het regeringsbeleid/de koning onschendbaar is / dat er sprake is van ministeriële verantwoordelijkheid (sinds de grondwet van 1848).

Door de tijd heen

---

46 A

47 maximumscore 2

Eerst 5, dan 4, daarna 1, vervolgens 3 en ten slotte 2.

Opmerking

Als door het weglaten van één foutief geplaatst nummer een verder foutloze reeks ontstaat, wordt 1 scorepunt toegekend.

48 maximumscore 2

Bij gebeurtenis 1 hoort staatshoofd a (= koning Willem-Alexander).

Bij gebeurtenis 2 hoort staatshoofd b (= koningin Beatrix).

Bij gebeurtenis 3 hoort staatshoofd d (= koningin Wilhelmina).

indien drie antwoorden juist	2
indien twee antwoorden juist	1
indien minder dan twee antwoorden juist	0

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per examinator in de applicatie Wolf. Cito gebruikt deze gegevens voor de analyse van de examens. Om de gegevens voor dit doel met Cito uit te wisselen dient u ze uiterlijk op 23 mei te accorderen.

Ook na 23 mei kunt u nog tot en met 8 juni gegevens voor Cito accorderen. Deze gegevens worden niet meer meegenomen in de hierboven genoemde analyses, maar worden wel meegenomen bij het genereren van de groepsrapportage.

Na accordering voor Cito kunt u in Wolf de gegevens nog wijzigen om ze vervolgens vrij te geven voor het overleg met de externe corrector. Deze optie is relevant als u Wolf ook gebruikt voor uitwisseling van de gegevens met de externe corrector.

6 Bronvermeldingen

Alle internetbronnen zijn voor het laatst geraadpleegd op 1 juli 2020

- bron 1   naar: De Volkskrant, 28 september 2019
- bron 2   naar: https://www.nationalfootballmuseum.com/collections_detail/trench-football-game-circa-1915/
- bron 3   De Amsterdammer, 21 juni 1919
- bron 4   herinnering 1: naar: <https://angrystaffofficer.com/2017/04/03/look-here-are-the-americans-the-u-s-in-world-war-i-and-popular-memory/>
herinnering 2: naar: <https://www.theguardian.com/world/2013/nov/03/ww1-memories-imperial-war-museum-share>
herinnering 3: naar: <https://www.iwm.org.uk/history/voices-of-the-first-world-war-armistice>
- bron 5   naar: Excelsior, 22 juni 1919
- bron 6   naar: https://2.bp.blogspot.com/-jnjPyyU8NMo/VcEaIXIeBGI/AAAAAABYac/c_YCiH5YyxY/s1600/Screen%2BShot%2B2015-08-04%2Bat%2B22.02.31.png
- bron 7   naar: A. Applebaum, Goelag een geschiedenis, Amsterdam 2003, pag. 86-87.
- bron 8   naar: <https://www.dhm.de/lemo/zeitzeugen/gisela-richter-das-bdm-maedchen-gisela.html>
- bron 9   naar: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/document/anti-nazi-cartoon>
- bron 10   naar: <https://www.pogromnovember1938.co.uk/viewer/image/93607/1/>
- bron 11   bron: Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling, 2021
- bron 12   <https://www.dhm.de/lemo/bestand/objekt/kinderlandverschickung-ab-1935.html>
- bron 13   naar: <https://www.worthpoint.com/worthopedia/world-war-ii-patriotic-slam-axis-1898262142>
- bron 14   naar: Invasion of Normandy, June 6, 1944: On the Beach, EyeWitness to History, www.eyewitnesstohistory.com

- bron 15   boek 1: naar: Martine Letterie, *Bommen op ons huis*, Amsterdam 2009, omslagtekst.
 boek 2: naar: Lieke van Duin en Truus Huizenga, *Dromen van vrijheid*, Amsterdam 2017, omslagtekst.
 boek 3: naar: Martine Letterie, *Eenzaam in de oorlog*, Amsterdam 2015, omslagtekst.
 boek 4: naar: Lydia Rood, *Opgejaagd*, Amsterdam 2016, omslagtekst.
- bron 16   naar: <https://www.bukalapak.com/p/hobi-koleksi/buku/majalah/kpqlqu-jual-majalah-djawa-baroe-18-2604-9-15> / M. Bossenbroek e.a. (red.), *Weerzien met Indië* 46, Zwolle 1995, pag. 1113.
- bron 17   naar: <https://www.niod.nl/nl/webexpositie-voorwerpen-uit-nederlands-indi%C3%AB/oranje-boven>
- bron 18   naar: <https://historiek.net/berlijnse-luchtbrug-blokkade-berlijn/79797/>
- bron 19   naar: http://www.cs.utah.edu/~hatch/berlin_wall.html
- bron 20   naar: *De Tijd de Maasbode*, 29 september 1962
- bron 21   onderdeel 1: naar: *Friese koerier: onafhankelijk dagblad voor Friesland en aangrenzende gebieden*, 21 mei 1969
 onderdeel 2: naar: *Leeuwarder courant: hoofdblad van Friesland*, 24 maart 1971
 onderdeel 3: naar: *Algemeen Dagblad*, 19 mei 2019
<https://www.ad.nl/gouda/een-halve-eeuw-geleden-kwam-abdellah-laaguili-naar-gouda~add24cfe/?referrer=https://www.google.com/>
- bron 22   https://hti.osu.edu/sites/hti.osu.edu/files/AW_9.jpg
- bron 23   naar: <https://www.nytimes.com/1991/12/26/world/end-of-the-soviet-union-text-of-gorbachev-s-farewell-address.html> of: <https://nyti.ms/2Tf5dHA>.
- bron 24   artikel 1: naar: https://www.europa-nu.nl/id/vh9lpkb93no0/handvest_van_de_verenigde_naties
 artikel 2: naar: <https://www.europa-nu.nl/id/vibzmdo58lt8/preambule>
 artikel 3: naar:
https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_17120.htm?selectedLocale=nl
 artikel 4: naar: <https://histobron.nl/tekst-verdrag-van-egks-kolen-1951/>